

# บทที่ 1

## บทนำ

### ภูมิหลัง

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่างรวดเร็ว โครงสร้างทางสังคมไทยได้รับวัฒนธรรมจากโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดภาวะวิกฤต ทำให้สังคมปัจจุบันหย่อนยานในการอบรมบ่มนิสัย ส่งผลให้เยาวชนของชาติ ขาดคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง และต่อส่วนรวม (กรมวิชาการ. 2544 : 1)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งเอื้อต่อการพัฒนา รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งในระดับที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชนเป็นพลังทางสังคม(สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554)

ในส่วนของการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงการมีจิตสาธารณะของผู้เรียน และลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ใน หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายแลหลักการ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความ

ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อัน เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ความสุขและมุ่งพัฒนาสังคม

ปัจจุบันเมื่อสะท้อนสภาพของสังคมไทยโดยภาพรวม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ ผู้ซึ่ง กำลังจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหลาย ประการมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพนัน การเที่ยวกลางคืน การรับค่านิยมของ ต่างประเทศจนกระทั่งสูญเสียความเป็นไทย จากการศึกษาสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนปี 2548 – 2549 พบว่าเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา 49 % ดื่มเหล้า 23% สูบบุหรี่ 31% เที่ยวกลางคืนมี เยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปีก่อคดีอาชญากรรม 32,000 คดีต่อปีมีวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปีทำคดีปี ละ 70,000 คนมีเยาวชนอายุ 19 – 25 ปีพยายามฆ่าตัวตายปีละ 4,000 คนมีเยาวชน 30% ยอมรับ ว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ (อมรวิรัช นาคกรทรพ. 2549)

จากพฤติกรรมของเยาวชน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สะท้อนถึงสภาวะการขาด คุณธรรมจริยธรรมอย่างรุนแรง ควรจะได้รับการแก้ไขโดยเร็วด้วยวิธีการสร้างจิตสำนึกด้าน คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อจะช่วยให้สังคมเข้มแข็งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนให้ รู้จักความมีเหตุผลมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งสู่คุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างคนในสังคม ให้มีความรู้มีภูมิปัญญาสร้างคุณค่าสังคมที่ดี บนพื้นฐาน การดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล สร้างคนให้ เป็นคนดี คนเก่ง เป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มี จิตสำนึกที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี โดยอาศัยวิธีการจัดการศึกษาเป็น พื้นฐานในการพัฒนาประเทศพัฒนาเยาวชนไทยให้ดีขึ้นในทุก ๆ ด้าน

จากกระแสการแข่งขันในระบบทุนนิยม กระแสเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิฤต ทางคุณธรรมจริยธรรม และสังคมชุมชนวิถีที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรเร่งสร้างการมีจิต- สำนึกให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อให้เกิดการแสดงออกถึงการไม่ยึดเอาประโยชน์ของ ตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่เพียงแค่ให้ตนเองอยู่รอดเท่านั้น หากแต่เป็นผู้ที่มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เสมอ มีความตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวม พร้อมกับมีความเต็มใจและยินดีที่จะเสียสละ สิทธิของตนเอง ถ้าสิ่งนั้นส่งผลให้ภาพรวมออกมาดีขึ้น และการที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคม

ย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ต่างกัน คนในสังคมมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันไป หากขาดการมีจิตสาธารณะ นอกจากจะมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน ยังส่งผลก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือ ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไรก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ไม่เกิดการพัฒนาและยิ่งนานก็มีแต่เสื่อมถอยลงไปทุกขณะ อาชญากรในชุมชนอยู่ในระดับสูง ขาดศูนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาสมัครพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

ในระดับชาติ หากบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะแล้ว จะทำให้เกิด วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคม ขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลังเนื่องจากขาดพลังคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตราการใดออกมาใช้ก็จะได้ไม่ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม ดูหมิ่นดูแคลนว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543 : 22 – 29)

จิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึก เป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าของจิตสำนึก จะทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อเกิดจิตสาธารณะ จะทำให้เกิดประชาสังคม ก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งทำให้การเมือง เศรษฐกิจ ศีลธรรมดีขึ้น (ประเวศ วะสี. 2541 : 20)

การส่งเสริมให้นักเรียน ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน มีจิตสาธารณะ จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะส่งเสริมในด้านเจตคติของนักเรียน ให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมือง และเห็นความเท่าเทียมของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมือง ส่งผลให้ประเทศขับเคลื่อนอำนาจประชาชน อันเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย แต่หากนักเรียนขาดจิตสาธารณะ ไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียงประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองรวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น จะเจริญเติบโตไปเป็นประชากรที่ไม่รู้จักพึ่งตัวเอง (Passive) รวมทั้งจิตใจคับแคบ ไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความสามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ ทำงาน หรือ ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระบบสังคม ( อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2552 : 15 อ้างอิงจาก Throne. 1997 : 437)

จากการที่ผู้วิจัย รับราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จังหวัดเลยและหนองบัวลำภู ได้พบเห็นพฤติกรรมของนักเรียน ส่วนมากมีพฤติกรรมขาดการมีจิตสาธารณะ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ในการรายงานการประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในปี พ.ศ. 2557 จำนวน 52 โรงเรียนในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 จังหวัดเลยและ หนองบัวลำภู จำนวนนักเรียน 42,105 คน พบว่านักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ใน ระดับเกณฑ์ขั้นต่ำ จำนวนมากถึง 3,443 คน คิดเป็นร้อยละ 53.36 (รายงานการประเมินผล คุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข-หนองบัวลำภู. 2557)

โดยข้อมูลในรายงานการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โรงเรียนกุดคินจีพิทยาคม ต.กุดคินจี อ.นาแก จ.หนองบัวลำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ได้กล่าวถึงพฤติกรรมขาดจิตสาธารณะของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดของ โรงเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ การไม่ปิดไฟ ปิดพัดลมหลังจากใช้งาน ไม่ประหยัดการใช้พลังงาน โดยในรายงานประเมิน ได้ระบุว่าด้านจิตสาธารณะของนักเรียนพบว่า คะแนนด้านจิตสาธารณะ อยู่ใน 3 กลุ่มสุดท้ายของการประเมินทั้ง 8 ด้าน (รายงานการประเมินผลคุณลักษณะอันพึง ประสงค์นักเรียน โรงเรียนกุดคินจีพิทยาคม. 2557) จากสภาพปัญหา และพฤติกรรมดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อจิตสำนึกที่เห็นแก่ผู้อื่น การสิ้นเปลืองทรัพยากรและพลังงาน ไม่เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ใช้เวลาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สร้างปัญหา และความเดือดร้อนให้กับครอบครัวของตนเอง สังคมและประเทศชาติได้

ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะคิดหาวิธีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา ซึ่งควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็กที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต อันเป็น กำลังสำคัญของครอบครัว สังคมและประเทศชาติต่อไป จะต้องมีพฤติกรรมมีจิตสาธารณะ คือ จะต้องรู้จักการเสียสละ การแบ่งปัน การเห็นคุณค่าในสิ่งของตนเองและส่วนรวม อยู่รวม กับชุมชน สังคมเห็นคุณค่าความสำคัญของการพัฒนาจริยธรรม ที่จะต้องพัฒนาควบคู่กัน ไปด้วย การพัฒนาความรู้ทางด้านวิชาการดังกล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ทำการศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข – หนองบัวลำภู และหารูปแบบการ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปทำการวางแผน

ในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ ควบคู่กับความรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และประสบผลสำเร็จ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมือง ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

### คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เลข – หนองบัวลำภู
2. รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุศลินจีพิทยาคม เป็นอย่างไร

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข – หนองบัวลำภู
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุศลินจีพิทยาคม

### สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสังคม และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เลข – หนองบัวลำภู
2. หลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุศลินจีพิทยาคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดีกว่าก่อนการทดลอง

## ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. พื้นที่เป้าหมาย เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เลข – หนองบัวลำภู

2. ขั้นตอนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข – หนองบัวลำภู

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนกุดดินจี่พิทยาคม

3. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population & Sample)ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

3.1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาเฉพาะในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เลข – หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2558 จำนวน 52 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 42,105 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 เลข – หนองบัวลำภู กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทาร์โย มานันท์ ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling ) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

3.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือส่วนได้เสีย จำนวน 25 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

3.2.1 เป็นนักวิชาการด้านการศึกษา มีผลงานวิชาการด้านการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จำนวน 5 คน

3.2.2 เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19

เลข – หนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกจากผู้อำนวยการ โรงเรียน จำนวน 5 คน ครูฝ่าย  
กิจการนักเรียน จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 5 คน ตัวแทนจากสภานักเรียน จำนวน  
5 คน

### 3.3 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ระยะที่ 3

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา  
จากโรงเรียนที่นักเรียนมีผลการประเมินด้านจิตสาธารณะอยู่ในระดับต่ำ ใช้วิธีสุ่มเจาะใจและครู  
ที่ปรึกษาร่วมพิจารณาเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน

## 4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

### 4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

4.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อจิต  
สาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19  
ได้แก่

#### 1) ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่

- บุคลิกภาพ
- ความมีวินัย

#### 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่

- สภาพครอบครัว
- ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- การเลียนแบบผู้ปกครอง

### 4.1.2 ตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่

- 1) การเลียนแบบสื่อ
- 2) การเลียนแบบเพื่อน
- 3) การเลียนแบบครู

### 4.1.3 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ จิตสาธารณะของ

นักเรียน

### 4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้น  
มัธยมศึกษา โรงเรียนกุศลินจีพิทยาคม

#### 4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

##### คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนา หมายถึง วิธีการ กิจกรรม แผนงาน โครงการหรือแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่ก่อให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือได้ผลดีมากขึ้น

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 52 โรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข - หนองบัวลำภู

3. จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงออก โดยคำนึงถึงส่วนรวมด้วยจิตวิญญาณ ปฏิบัติตน ในการแบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยปฏิบัติตนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบ มีความซื่อสัตย์ ใช้และรักษาสมบัติของส่วนรวม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอาสาเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีจิตสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมในสังคม และปัจจัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ บุคลิกภาพความมีวินัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1.1 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนักเรียน ที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมการแสดงออก เพื่อตอบสนองความต้องการในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เป็นการเฉพาะตัว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งตามแนวคิดทฤษฎีบุคลิกภาพของ Carl Gustav Jung (อ้างถึงใน พัชรี ศิลารัตน์. 2556:9) โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) บุคลิกภาพแบบเก็บตัว ได้แก่ นักเรียนที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ไม่ชอบพบปะพูดคุยกับคนอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิด หรือเพื่อนสนิท ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งครัด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีพฤติกรรมในทางก้าวร้าว และค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย



2) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ได้แก่ นักเรียนที่ชอบเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียน หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความสนุกสนาน ตลกขบขัน มองโลกในแง่ดี แต่อาจจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวบ้าง และค่อนข้างอารมณ์เสื่อง่าย

4.1.2 ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติ และควบคุมตนเองตามข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน เพื่อความสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

4.2 ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง สภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การเลียนแบบผู้ปกครองในการมีจิตสาธารณะ

4.2.1 สภาพครอบครัว หมายถึง บิดามารดาหรือผู้ปกครองอยู่ร่วมกัน บิดามารดาหรือผู้ปกครองหย่าร้างกัน หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองถึงแก่กรรม และความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับนักเรียน

4.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ต่อเดือนของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ได้รับ นับรวมกันเป็นรายเดือน

4.2.3 การเลียนแบบผู้ปกครอง หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามอย่างผู้ปกครองในเรื่องของการรู้จักสร้างประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และครอบครัว ได้แก่ ผู้ปกครองรู้จักแบ่งปัน จัดสรรเวลาเพื่อชุมชน

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการเลียนแบบที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ การเลียนแบบครู

5.1 การเลียนแบบครู หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนได้เลียนแบบจากพฤติกรรมครูในเรื่องการรู้จักสร้างประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคม

6. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสังคม หมายถึง พฤติกรรมการเลียนแบบที่ได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในสังคมนอกห้องเรียน ได้แก่ การเลียนแบบสื่อ และการเลียนแบบเพื่อน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 การเลียนแบบสื่อ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างสื่อ

6.2 การเลียนแบบเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างเพื่อน

## ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. ได้สารสนเทศว่าด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 เลข – หนองบัวลำภู
2. ได้รู้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ที่สามารถนำไปพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาอื่นได้



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY